

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Державної служби
статистики України**

31.12.2014 № 419

**МЕТОДИКА
РЕТРОСПЕКТИВНОГО ПЕРЕРАХУНКУ
ВАРТОСТІ ПОСЛУГ З ПЕРЕРОБКИ
У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Київ – 2014

Державна служба статистики України

Методика ретроспективного перерахунку вартості послуг з переробки у зовнішньоекономічній діяльності (далі – Методика) містить порядок ретроспективного перерахунку динамічних рядів вартості експорту (імпорту) зазначених послуг на державному, регіональному рівнях.

Методика розроблена з урахуванням запровадженого Класифікатору зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП), що визначає перелік категорій послуг, за якими проводиться державне статистичне спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами з метою одержання всебічної та вичерпної статистичної інформації про зовнішню торгівлю послугами для потреб складання зовнішньоторговельного та платіжного балансів України, а також оцінки розвитку економічних взаємовідносин України з іншими країнами світу.

Методику підготували фахівці департаменту статистики торгівлі Держстату спільно зі співробітниками відділу методології проектування статистичних технологій НДІ статистичних досліджень:

Поремська Т. С	начальник відділу статистики зовнішньої торгівлі послугами департаменту статистики торгівлі Держстату.
Леснікова М. В.	к.е.н., старший науковий співробітник, завідувач відділу методології проектування статистичних технологій НДІ;
Литовка О. В.	молодший науковий співробітник відділу методології проектування статистичних технологій НДІ;
Мартинюк Л. В.	економіст I-категорії відділу методології проектування статистичних технологій НДІ;
Пономаренко К. О.	провідний економіст відділу методології проектування статистичних технологій НДІ;

Методику схвалено на засіданні Комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол від 18 грудня 2014 року № 14)

Державна служба статистики України

- адреса: вул. Шота Руставелі, 3, Київ, 01601
- телефон: (044) 287-24-22
- факс: (044) 235-01-53
- електронна пошта: office@ukrstat.gov.ua
- веб-сайт: www.ukrstat.gov.ua

Зміст

	Стор.
Передмова	4
Перелік скорочень і позначень	5
1. Загальні положення	6
1.1. Основні визначення і терміни	6
2. Ретроспективний перерахунок вартості послуг з переробки у зовнішньоекономічній діяльності	6
2.1. Мета й очікувані результати ретроспективного перерахунку	6
2.2. Порядок здійснення ретроспективного перерахунку	6
Додаток "Ретроспективний перерахунок вартості експорту послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном за 2012 рік на базі інформації за 2013 рік"	11
Список використаних джерел.....	13

Передмова

Методику ретроспективного перерахунку вартості послуг з переробки у зовнішньоекономічній діяльності розроблено на виконання заходів Стратегії розвитку державної статистики на період до 2017 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 року № 145-р.

Метою створення методики є методичне забезпечення виробника статистичної інформації щодо зовнішньої торгівлі послугами порядком здійснення ретроспективного перерахунку існуючих часових рядів зовнішньої торгівлі послугами України, зокрема показників вартості послуг з переробки, починаючи з 2000 року, відповідно до КЗЕП. Запровадження цієї Методики у статистичну практику дозволить отримати порівнянну на всіх рівнях, більш якісну, співставну інформацію щодо вартості зазначених послуг.

Перелік скорочень і позначень

Перелік скорочень

МД – Митна декларація.

КЗЕП – Класифікація зовнішньоекономічних послуг.

КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності.

КПЗЕД – Класифікація послуг зовнішньоекономічної діяльності.

Перелік позначень

$ВП_{e(i)}$ – загальна вартість експорту (імпорту) послуг з переробки, тис. грош. одиниць;

$ВПП_{e(i)}$ – вартість експорту (імпорту) готової продукції, тис. грош. одиниць;

$ВДС_{e(i)}$ – вартість експорту (імпорту) давальницької сировини, тис. грош. одиниць;

N – кількість підприємств, що звітували митним органам про перетин митного кордону товарами;

N' – кількість підприємств, що звітували органам статистики про операції з послугами;

n – номер підприємства;

P_I – різниця між вартістю експортної (імпортної) готової продукцією та вартістю імпортної (експортної) давальницької сировини;

P_{II} – різниця між вартістю товарів, повернених після переробки, та вартістю товарів, направлених на переробку;

d_I – частка вартості експорту (імпорту) послуги з переробки у P_I , %;

d_{II} – частка вартості експорту (імпорту) послуги з переробки у P_{II} , %;

d_{III} – частка вартості експорту (імпорту) послуги з переробки у вартості товарів, повернених після переробки, %;

$ВТПП_{e(i)}$ – вартість товарів, повернених після переробки (довідкова стаття 01.02.01b КЗЕП), тис. грош. одиниць;

$ВТНП_{e(i)}$ – вартість експорту (імпорту) товарів, направлених на переробку (довідкова стаття 01.01.01a та 01.01.01b КЗЕП), тис. грош. одиниць;

$ВП_{p.I}$ – ретроспективне значення загальної вартості експорту (імпорту) послуг з переробки, тис. грош. одиниць.

1. Загальні положення

Головною передумовою розвитку національної статистики, адаптованої до умов глобалізації світової торгівлі, є створення та впровадження гармонізованої з міжнародними стандартами системи статистичних класифікацій, що надають можливості змістовного економічного аналізу стану торговельних відносин України, прогнозування їх розвитку, дослідження структури.

Одним із заходів з удосконалення статистики зовнішньої торгівлі послугами було запровадження Класифікації зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП), що визначає перелік категорій послуг, за якими проводиться державне статистичне спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами, і яка є адаптованою до Розширеної класифікації послуг платіжного балансу (VI видання).

1.1. Основні визначення і терміни

Для цілей Методики визначення і терміни вживаються у тлумаченнях, визначених Методологічними положеннями зі статистики зовнішньої торгівлі послугами.

2. Ретроспективний перерахунок вартості послуг з переробки у зовнішньоекономічній діяльності

2.1. Мета й очікувані результати ретроспективного перерахунку

В період переходу на нову методологію статистики зовнішньої торгівлі послугами, що побудована відповідно до міжнародних рекомендацій Керівництва зі статистики міжнародної торгівлі послугами (ООН, 2010) та Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (МВФ, 2009), і одним із заходів якої є запровадження КЗЕП, одним із шляхів удосконалення статистики зовнішньої торгівлі послугами є ретроспективний перегляд часових рядів вартості послуг з переробки матеріальних ресурсів за 2000-2012 роки.

Результатом розрахунку є отримання співставного динамічного ряду у частині зазначених послуг та загальних обсягів зовнішньої торгівлі України послугами.

Проведення розрахунку здійснюється на державному рівні.

2.2. Порядок здійснення ретроспективного перерахунку

Методика передбачає проведення ретроспективного перерахунку вартості послуг з переробки матеріальних ресурсів, зокрема перерахунку двох складових цих послуг, а саме послуг з переробки товарів з метою реалізації у внутрішній економіці та послуг з переробки товарів з метою реалізації за кордоном.

Ретроспективний перерахунок вартості послуг з переробки з метою реалізації у внутрішній економіці за 2000-2012 роки здійснюється на основі таблиць відповідності КПЗЕД і КЗЕП (див. Додаток 4 до Методологічних положень зі статистики зовнішньої торгівлі послугами).

Джерелами інформації для здійснення ретроспективного перерахунку вартості послуг з переробки матеріальних ресурсів є:

форма № 9-ЗЕЗ "Звіт про експорт-імпорт послуг" (квартальна);

форма № 5-ЗЕЗ (місячна) "Звіт про експорт (імпорт) товарів, що не проходять митного декларування";

форма № 14-ЗЕЗ (квартальна) "Звіт про придбання (продаж) товарів для забезпечення життєдіяльності транспортних засобів, потреб пасажирів і членів екіпажу";

дані митної статистики (МД).

Для проведення ретроспективних розрахунків створюється відповідна інформаційна база первинних даних підприємств, які звітували за статистичною та митною звітністю, відповідно встановленим принципам (рис. 1).

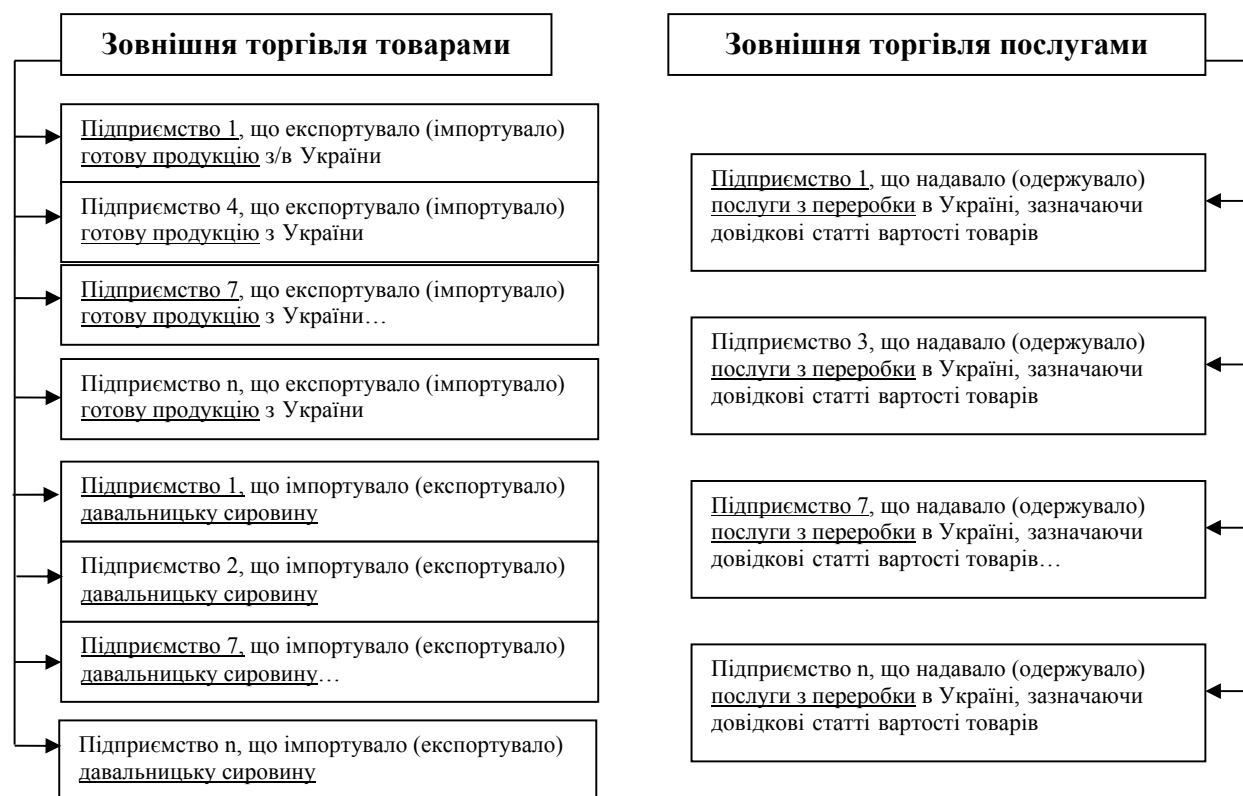

Рис. 1. Принцип формування інформаційної бази підприємств для здійснення ретроспективного перерахунку вартості послуг з переробки матеріальних ресурсів

Перерахунок вартості послуг з переробки з метою реалізації за кордоном проводиться у три етапи: базовий, коригуючий, розподільчий.

Для реалізації базового етапу ретроспективного розрахунку вартості послуг з переробки матеріальних ресурсів використовуються дані підприємств, що експортували (імпортували) готову продукцію з України, експортували (імпортували) давальницьку сировину в Україну (дані митної статистики та статистики зовнішньої торгівлі товарами), а також надавали (одержували) послуги з переробки в Україні (дані статистики зовнішньої торгівлі послугами).

Основою проведення розрахунку є єдиний перелік підприємств, сформований за результатами співставлення даних митної статистики та статистики зовнішньої торгівлі товарами з даними статистики зовнішньої торгівлі послугами за період після запровадження нового класифікатору та системи обліку у зовнішній торгівлі послугами.

1. За кодом ЄДРПОУ відбираємо підприємства, які одночасно звітували за формами про здійснення послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном, та заповнювали дані митних декларацій (далі – МД) про перетин митного кордону товарами (готовою продукцією та давальницькою сировиною).

2. На базі інформації цих підприємств знаходимо різницю між вартістю експортної (імпортної) готової продукції та вартістю імпортної (експортної) давальницької сировини (P_I):

$$P_I = \sum_1^N BGP_{e(i)} - \sum_1^N BDC_{e(i)}, \quad (1)$$

де $BGP_{e(i)}$ – вартість експорту (імпорту) готової продукції, тис.дол. США;

$BDC_{e(i)}$ – вартість експорту (імпорту) давальницької сировини, тис.дол. США;

N – кількість підприємств, включених у перелік для розрахунку на базовому етапі.

3. На базі інформації підприємств, що звітували про зовнішню торгівлю зазначеними послугами знаходимо частку вартості експорту (імпорту) послуги з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном у різниці P_I :

$$d_I = \frac{\sum_1^N BP_{e(i)}}{P_I} \cdot 100\% \quad (2)$$

де $BP_{e(i)}$ – загальна вартість експорту (імпорту) послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном, тис.дол. США;

d_I – частка вартості експорту (імпорту) послуги з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном у різниці між вартістю експортної (імпортної) готової продукції та вартістю імпортної (експортної) давальницької сировини, %.

Для реалізації другого, коригуючого етапу проведення ретроспективного перерахунку, інформаційною базою є дані підприємств, що звітували за формою № 9-ЗЕЗ "Звіт про експорт-імпорт послуг" про надання (одержування) послуги з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном, зазначаючи довідкові статті про вартість товарів, повернених після переробки, та вартість товарів, направлених на переробку.

1. Знаходимо різницю між вартістю товарів, повернених після переробки, та вартістю товарів, направлених на переробку (P_{II}):

$$P_{II} = \sum_1^{N'} BTPII_{e(i)} - \sum_1^{N'} BTHPI_{e(i)}, \quad (3)$$

де $BTPII_{e(i)}$ – вартість експорту (імпорту) товарів, повернених після переробки, тис.дол. США;

$BTHPI_{e(i)}$ – вартість експорту (імпорту) товарів, направлених на переробку, тис.дол. США;

N' – кількість підприємств, включених у перелік для розрахунку на коригуючому етапі.

2. Маючи інформацію тих самих підприємств про вартість експорту (імпорту) послуги з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном, знаходимо частку цією вартості у різниці P_{II} за формулою:

$$d_{II} = \frac{\sum_1^{N'} BP_{e(i)}}{P_{II}} \cdot 100\% \quad (4)$$

де $BP_{e(i)}$ – загальна вартість експорту (імпорту) послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном, тис.дол. США;

d_{II} – частка вартості експорту (імпорту) послуги з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном у P_{II} , %.

Маючи результати розрахунків часток вартості послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном, у різниці вартості товарів за митною статистикою, статистикою зовнішньої торгівлі товарами та за довідковими статтями звітності щодо зовнішньої торгівлі послугами, знаходимо середню величину цієї частки:

$$\bar{d} = \frac{d_I + d_{II}}{2} \quad (5)$$

де \bar{d} – середня величина частки вартості послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном.

Третім розподільчим етапом проведення ретроспективного перерахунку є розповсюдження знайденого результату на інформацію за 2000-2012 роки, розраховуючи вартість послуг з переробки товарів з метою реалізації за кордоном, як частку різниці вартостей операцій з давальницької схеми (вартість готової продукції та вартість давальницької сировини) за кожен окремий період, протягом якого ця послуга не обліковувалася у статистиці зовнішньої торгівлі.

Ретроспективні значення динамічного ряду показників вартості експорту (імпорту) послуг з переробки у зовнішньоекономічній діяльності за двома способами розраховуються за формулою:

$$ВП_{p.} = \frac{P * \bar{d}}{100\%} \quad (6)$$

де $ВП_{p.}$ – ретроспективне значення загальної вартості експорту (імпорту) послуг з переробки, тис.дол. США за кожен окремий рік;

P – різниця між вартістю експортної (імпортної) готової продукції та вартістю імпортної (експортної) давальницької сировини за кожен окремий рік.

Практична реалізація ретроспективного розрахунку вартості послуг з переробки матеріальних ресурсів та побудова відповідних динамічних рядів за 2000-2012 роки доцільна при наявності річних даних не менш, ніж за два роки, і буде здійснена у 2016 році на базі звітності за 2013-2015 роки, та оприлюднена у 2016 році.

При цьому середня величина частки вартості послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном, у різниці вартості товарів (за митною статистикою, статистикою зовнішньої торгівлі товарами та за довідковими статтями звітності щодо зовнішньої торгівлі послугами) буде розрахована як середнє значення за 3 роки.

Приклад ретроспективного перерахунку вартості послуг з переробки з метою їх реалізації за кордоном наведено в додатку.

Директор департаменту
статистики торгівлі Держстату

А. О. Фризоренко

Додаток
до Методики ретроспективного перерахунку
вартості послуг з переробки
у зовнішньоекономічній діяльності
(пункт 2.2 розділу 2)

**Ретроспективний перерахунок вартості експорту
послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном
за 2012 рік на базі інформації за 2013 рік**

I етап.

Розрахунок частки експорту послуг з переробки товарів з метою реалізації за кордоном на базі інформації митної статистики, статистики зовнішньої торгівлі товарами та статистики зовнішньої торгівлі послугами за 2013 рік.

№ підприємства	$BП_{e,}$ тис.дол.США	$ВДС_{i,}$ тис.дол.США	$P_1,$ тис.дол.США	$ВП_{e1,}$ тис.дол.США
1	7487,3	3735,9	3751,4	2415,5
2	1162,9	327,4	835,6	523,65
3	4179,0	2781,4	1397,7	1154,1
4	5933,2	4235,9	1697,3	1086,2
5	8155,5	6470,5	1684,9	1124,6
...
N	3253,9	2340,4	913,5	813,9
Σ	50141,6	24567,2	25574,4	18720,5

$$d_I = \frac{18720,5}{25574,4} \cdot 100\% = 73,2\%$$

II етап.

Розрахунок частки експорту послуг з переробки товарів з метою реалізації за кордоном на базі інформації статистики зовнішньої торгівлі послугами за 2013 рік.

№ підприємства	$ВТПП_{e,}$ тис.дол.США	$ВТНП_{e,}$ тис.дол.США	$P_{II},$ тис.дол.США	$ВП_{eII,}$ тис.дол.США
1	14578,2	10425,3	4152,9	2214,5
2	7487,3	3735,9	3751,4	2415,5
3	11509,4	8780,5	2728,9	1897,3
4	8155,5	6470,5	1684,9	1124,6
5	5933,2	4235,9	1697,3	1086,2
...
N	6854,5	3416,2	3438,3	2114,5
Σ	54518,1	37064,3	17453,8	13404,5

$$d_{II} = \frac{13404,5}{17453,8} \cdot 100\% = 76,8\%$$

Середня величина частки послуг:

$$\bar{d} = \frac{73,2 + 76,8}{2} = 75\%$$

III етап.

Розраховувавши середню величину частки вартості послуг з переробки товарів з метою їх реалізації за кордоном, у різниці вартості товарів за митною статистикою, статистикою зовнішньої торгівлі товарами та за довідковими статтями звітності щодо зовнішньої торгівлі послугами за 2013 рік розповсюджуємо її на сумарну різницю між вартістю експортної готової продукції та вартістю імпоротної давальницької сировини за 2012 рік, тобто за період, у який ці послуги не обліковувалися у статистиці зовнішньої торгівлі.

№ підприємства	$ВГП_e$, тис.дол.США	$ВДС_i$, тис.дол.США	P_i , тис.дол.США	$ВП_e$ 2012, тис.дол.США
1	5412,3	3618,4	1793,9	1345,4
2	12458,1	8645,2	3812,9	2859,7
3	1611,2	845,6	765,6	574,2
4	45612,5	32478,1	13134,4	9850,8
5	6541,2	4740,1	1801,1	1350,8

N	1024,5	745,2	279,3	209,5
Σ	5081000,0	3406100,0	1674900,0	1256175,0

Аналогічним чином проводиться ретроспективний перерахунок вартості імпорту послуг з переробки за 2012 рік та за кожен окремий рік 2000-2012 років.

Список використаних джерел

1. Довідник ІНКОТЕРМС українською мовою, 2010. – <http://met-online.kiev.ua/menu/dovidka/inko/> – Назва з титул. екрана.
2. Класифікація зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП). – Державна служба статистики України, 2012 – 244 с. 43 с.
3. Методологічні положення зі статистики зовнішньої торгівлі послугами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2014/58/met_pol_ztp.zip – Назва з титул. екрана.
4. Митний кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/92-15> – Назва з титул. Екрана.
5. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)» від 06.09.2001, N 201 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01> – Назва з титул. екрана.
6. Руководство по ретроспективному анализу. Целевая группа по внедрению КДЭС ред. 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unstats.un.org/unsd/class/intercop/training/.../ac258-Bk4-r.PDF> – Назва з титул. екрану.
7. Рум'янцев А.П, Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність: [Навчальний посібник] / Рум'янцев А.П, Рум'янцева Н.С. – К.: ЦУЛ, 2004. – 377 с.
8. Стратегія розвитку державної статистики на період до 2017 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 145-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua> – Назва з титул. екрана.
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page?text=%E4%E0%E2%E0%EB%FC%ED%E8%F6%FC%EA%E0+%F1%E8%F0%EE%E2%E8%ED%E0>
10. Форма № 9-ЗЕЗ «Звіт про експорт (імпорт) послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/albom/> – Назва з титул. екрану.
11. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> – Назва з титул. екрану.
12. Sixth Edition of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm> – Screen title.
13. The Manual on Statistics of International Trade in Services, 2010. [Electronic resource]. – Access mode: <http://unstats.un.org/unsd/tradeserv/TFSITS/msits2010.htm> – Screen title.

